

Metodické výklady k problematice výkonu spisové služby v elektronických systémech spisové služby

Cílem tohoto dokumentu je vysvětlit nejasnosti jednotlivých ustanovení národního standardu, vyhlášky a zákona. Národní standard je do značné míry vysoce technickým a odborným dokumentem, který určuje klíčové charakteristiky elektronických systémů spisové služby. Jelikož elektronický systém spisové služby představuje základní nástroj původce pro výkon spisové služby, je nezbytné, aby výklad požadavků národního standardu byl jednoznačný.

Tento dokument je vydáván na základě národního standardu platného od 1. 9. 2024 a představuje souhrnný materiál včetně dříve vydaných metodických vysvětlení č. j. MV-159767-16/AS-2023, č. j. MV-159767-17/AS-2023 a č. j. MV-159767-21/AS-2023, která dnem vydání tohoto dokumentu pozbývají platnosti a jsou plně nahrazena tímto dokumentem.

Dále používané zkratky a pojmy:

eSSL (ESSL na počátku věty) – elektronický systém spisové služby

ISDS – informační systém datových schránek

ISSD – informační systém spravující dokumenty, který není eSSL, typicky tzv. agendový systém

NSESSS, národní standard, standard – národní standard pro elektronické systémy spisové služby, Věstník Ministerstva vnitra částka 62/2024

vyhláška – vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, ve znění vyhlášky č. 96/2023 Sb.

zákon – zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Obsah tohoto dokumentu:

1.	Příjem podání PDF/A-3 obsahujícího popisnou komponentu XML.....	3
2.	Ztvárnění spisu podle požadavku 5.2.13.....	3
3.	Jakým způsobem lze postoupit spis?	4
4.	Lze znepřístupnit doručení dokument?.....	5
5.	Opakované podání téhož dokumentu	5
6.	Spouštěcí událost skartačního režimu druhu dokumentu.....	6
7.	Smazání kontejneru v uzavřeném spisu	6
8.	Stanovení skartačního režimu podle spouštěcí události.....	7
9.	Přiřazení skartačního režimu podle druhu dokumentu.....	9
10.	Upřesňující dotaz k požadavku 5.2.13 písm. h) standardu	9
11.	Ztvárnění transakčního protokolu podle požadavku 5.2.13 písm. l).....	10
12.	Vyjasnění procesu přetřídění typového spisu z pohledu uživatelské role	10
13.	Vyjasnění procesu vytváření komponent ve formátu PDF/A-3	11
14.	Vyjasnění požadavku 2.2.6 standardu ohledně určení okamžiku odeslání potvrzení o přijetí podání a nutnosti opečetění a oazítkování těchto potvrzení.....	12
15.	Vyjasnění požadavku 4.1.4 standardu ohledně pevných křížových odkazů.....	14
16.	Přípustnost přítomnosti osobních údajů v transakčním protokolu	15
17.	Vícečetné potvrzování přijetí datové zprávy.....	15
18.	Vyjasnění procesu uzavírání dílů typového spisu	16
19.	Vyjasnění požadavků standardu na systémovou funkci podepisování komponent.....	16
20.	Vyjmutí dokumentu z uzavřeného spisu.....	17
21.	Vysvětlení funkce šablony typového spisu	17
22.	Posloupnost kontroly datového formátu a validace zajišťovacích prvků při příjmu podání	19
23.	Vyjasnění požadavku 2.4.1 standardu.....	19
24.	Vyjasnění požadavku 8.1.10 písm. c) a t) – událost SpisZruseni a DokumentZruseni	20

25.	Přiřazení skartačního režimu samostatně stojícímu dokumentu	20
26.	Spouštěcí událost - rok narození nebo vzniku subjektu	21
27.	Spisový a skartační plán – řada platnosti věcných skupin.....	21
28.	Intervaly platnosti věcných skupin	22
29.	Rozpor mezi požadavky 7.3.7 a 7.2.12 standardu.....	22
30.	Způsob provedení exportu spisového plánu	23
31.	Způsob identifikace vícečetných záznamů ve jmenném rejstříku.....	23
32.	Pevný křížový odkaz mezi uzavřenými spisy	24
33.	Uzavření jednoho ze dvou spisů spojených pevným křížovým odkazem	24
34.	Skartační režimy a vazby na entity.....	26
35.	Zastavení kyberneticky nebezpečného podání na perimetru původce, tedy mimo dosah eSSL	26
36.	Znovuotevření spisu uloženého ve spisovně.....	27
37.	Vyjmutí odeslaného dokumentu ze spisu	28
38.	Automaticky generovaný Spisový a skartační plán.....	28
39.	Vyhledávání v obsahu komponent.....	29

1. Příjem podání PDF/A-3 obsahujícího popisnou komponentu XML

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavek 2.4.3 standardu říká, že ESSL při automatizovaném zpracování kontejneru zajistí vyjmutí všech komponent vnořených v první úrovni kontejneru a jejich uložení jako samostatných komponent. Pokud je vyjmutá komponenta v datovém formátu uvedeném v požadavku 2.4.1, proces automatického zpracování se opakuje. ESSL v případě selhání automatického zpracování kontejneru poskytne zpracovateli informaci o selhání. Komponentou je i XML s metadaty dokumentu v PDF/A-3 zpracovávané podle § 69a odst. 6 zákona. Nabízí se několik variant, jak by ke zpracování mohlo dojít:

1. Popisné XML bude vytěženo a do komponent dokumentu budou uloženy 3 samostatné komponenty - popisné XML, významové PDF/A-3 a kompletní PDF/A-3, které bude možné po uzavření spisu smazat.
2. Popisné XML bude pouze vytěženo, ale nebude uloženo jako samostatná komponenta dokumentu. Komponentou bude jen kompletní PDF/A-3, které nebude možné po uzavření spisu smazat.
3. Různé další variace na tato témata...

První varianta se zdá být nejbližší legislativnímu záměru, nicméně přináší jeden poměrně zásadní problém - pokud bylo podepsáno PDF/A-3 jako celek, bude tímto roztržením zlikvidován podpis. Což je např. u smluv nebo jiných klíčových dokumentů problém, který nelze považovat za vyřešený jen zápisem informací o podpisu do metadat v eSSL.

Oběcně tento problém není jen u výše diskutovaného PDF/A-3, ale také i jiných kontejnerů, které nejsou jen ve struktuře „nevýznamová obálka, v níž jsou vloženy komponenty“, ale jejich struktura je komplikovanější. Současně není vyjasněna otázka umístění podpisů (pečetě, razítek) a jejich právní dopad na vložené komponenty.

Metodický výklad:

Takovýto dokument bude zpracováván jako kontejner podle požadavku 2.4.3 standardu následovně: popisné XML bude vytěženo a v eSSL budou dokument tvořit tři samostatné komponenty: XML s metadaty o dokumentu, PDF/A-3 obsahující vlastní sdělení a kompletní PDF/A-3 (XML + vlastní sdělení). Tuto kompletní komponentu (kontejner) eSSL „alespoň do okamžiku uzavření spisu“ v souladu s požadavkem 2.4.2 uchovává. Následně ji bude možné (nikoli nutné) smazat v souladu s požadavkem 2.4.2. Pokud tedy bude podepsaný celý kontejner, je možné jej v případě potřeby využít. Jestliže by měl původce obavu, že bude potřebovat podepsaný kontejner např. v případě znovuotevření spisu, nic mu nebrání likvidovat kontejnery později, např. až při zařazení dokumentu do skartačního návrhu. Současně platí, že pokud eSSL provádí korektně ověření zajišťovacích prvků a vede řádně transakční protokol, je záznam o ověření v metadatech dostatečným důkazem stavu a kontejner jako takový není z pohledu prokazování potřeba.

2. Ztvárnění spisu podle požadavku 5.2.13

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Jaká entita má vzniknout po hromadném ztvárnění metadat jednoho nebo více spisů podle požadavku 5.2.13 standardu? Požadavek hovoří o ztvárnění spisu, což lze intuitivně chápat jako jednorázovou tiskovou sestavu, případně export několika sestav či podkladů v zipu, které si uživatel vytiskne nebo uloží na disk k libovolnému použití. Ale ve druhé části požadavku se hovoří o (vytvořených) komponentách, na základě čehož lze dovodit, že výstup bude automaticky uložen jako „komponenta“ přímo ve spisové službě. S takovýmto výkladem se pojí několik problémů, například:

1. Kam takovou komponentu uložit? K nově vytvořenému vlastnímu dokumentu, který bude mít všechny náležitosti (identifikátory, č. j., apod.)? Nebo jako samostatnou „komponentu“ volně ležící někde na úrovni spisu, ale nemající vlastní dokument (tj. číslo jednací)?
2. Takový výstup se z principu (zejména u neuzavřených spisů) rychle dynamicky mění s každou úpravou metadat, vložením/odebráním dokumentů ze spisu atd. Výstup je tedy platný jen k danému okamžiku. Má smysl dlouhodobě uchovávat takováto data ve spisové službě?
3. Při plném výstupu, který bude obsahovat jednotlivé dokumenty a komponenty ve spisu zařazené (podle písmena n) požadavku) může být výstup i dosti objemný a z principu by tak při uložení do spisové služby byl šlo o duplicitní uložení dat (obsahoval by stejné komponenty jen jinak zorganizované/zabalené/pojmenované jako ztvárněný spis), zbytečně by tak zabíral prostor v úložišti eSSL?

Metodický výklad:

Pokud budeme důsledně vycházet z definice komponenty tak, jak je popsána v bodě 1.19 standardu, nelze dovozovat její uložení ve spisové službě: „Komponentou se rozumí jednoznačně vymezený proud bitů tvořící datový soubor charakterizovaný zpravidla formátem datového souboru, běžně zpracovávaným programovými aplikacemi, které umožňují provádět správu souborů, složek a disků tak, aby k nim bylo možné uživatelsky srozumitelně přistupovat a s nimi samostatně manipulovat (správce souborů). Komponentou může být i metasoubor zahrnující společné uložení dat a metadat (datový kontejner, například PDF/A-3, ZFO, ZIP), z kterého lze - s pomocí k tomu určených programových aplikací - vyčlenit v něm zapouzdřené datové soubory, se kterými lze pracovat jako se samostatnými komponentami podle věty první.“

Pojem komponenta je také obsažen ve vyhlášce č. 259/2012 Sb.: „Komponentou se rozumí dále nedělitelná část dokumentu, která je v digitální podobě, přičemž dokument, který je v digitální podobě, je tvořen alespoň jednou komponentou.“

Účelem požadavku 5.2.13 je vytvořit ztvárnění spisu, které je snadno přenositelné mimo eSSL (např. k odeslání v příloze průvodního dopisu). Nejde tedy ani o dokument ani o spis ve smyslu entit v eSSL, ale o ztvárnění, které se součástí dokumentu může teprve stát. Z tohoto pohledu se jedná o výstup z eSSL v podobě komponent – datových souborů.

3. Jakým způsobem lze postoupit spis?

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Činnosti (export, přenos, ztvárnění, postoupení, rozlučka...) je nutné jednoznačně procesně specifikovat. S dotazy původců na tato témata se setkáváme velmi často. Například pojem Postoupení je nesprávně prolnut celou kapitolou 8.1 (rozhraní).

Metodický výklad:

Pro účely předání spisu k dalšímu jednání (postoupení spisu dle příslušných právních předpisů) nelze předpokládat využití exportu nebo přenosu (kapitola 6.3), neboť v takovém případě by exportované nebo přenášené entity musely být do eSSL adresáta importovány a staly by se tak jeho entitami. V případě postoupení je spis odeslán jako dokument a jako jeden dokument u adresáta také evidován (zpravidla je odeslán jako příloha k průvodnímu dopisu). Ztvárnění podle požadavku 5.2.13 tak umožňuje předávat v jakémkoli stupni vyřizování kompletní spis, a ne pouze komponenty.

V národním standardu z roku 2023 i 2024 je kapitola 8 je ve stavu bývalé kapitoly 9 standardu z roku 2017 a tradičně je tam postoupení použito v posunutém významu, nikoli právním, ale technickém.

4. Lze znepřístupnit doručený dokument?

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Je možné, aby běžný uživatel eSSL (třeba pracovník podatelny při omylu) stornoval doručený dokument? Storno doručeného dokumentu by bylo umožněno pouze prvnímu zpracovateli tohoto dokumentu, tj. uživateli, který ještě nepředal držení tohoto dokumentu jinému uživateli.

Metodický výklad:

Podle požadavku 7.2.12 standardu lze znepřístupnit pouze vlastní dokumenty, nikoliv doručené. To je vyhrazeno pouze správcovské roli, přičemž doručený dokument nesměl být předtím zařazen do spisu. Možnost znepřístupnění doručeného dokumentu by dovolila, aby podatelna znepřístupnila, byť omylem, i bezvadný doručený digitální dokument. Navíc nelze vždy při zahájení příjmu rozhodnout, že se jedná o dokument, který podle spisového řádu původce nepodléhá evidenci. Je nutné si uvědomit, že se nejedná o kontrolu technickou, ale obsahovou, a že právní důsledky případného chybného vyhodnocení a nepřijetí podání nese původce. Jinou možností je, že podatelna v případě např. spamu vytvoří „sběrný“ spis, kam takovéto podání umístí a bude jej řešit v rámci skartačního řízení. Takový spis by měl být zařazen v samostatné věcné skupině se skartačním režimem skupiny S, spouštěcí událostí od uzavření spisu a krátkou skartační lhůtou podle volby původce. Vřazením do uvedeného „sběrného“ spisu by umožnilo případnou chybu napravit. Kratší skartační lhůta nebo získání trvalého skartačního souhlasu pro danou věcnou skupinu, pak dovolí efektivně se zbavovat chybných podání.

5. Opakované podání téhož dokumentu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

V praxi nastávají situace, kdy je dokument (může to být v rámci konkrétní agendy a v listinné podobě) opakovaně (např. každý měsíc) „vracen“ veřejnoprávnímu původci k vyznačení nějakých skutečností. Měl by být vždy znovu a znovu opatřován (novým) jednoznačným identifikátorem a evidován (opakovaně) jako nový doručený dokument, nebo by měl být pouze připojen k předchozímu podání, obdobně jako když se pracovník podatelny při příjmu listinných dokumentů může rozhodnout, zda nalepí nový ID nebo použije původní? Jaký je doporučovaný postup?

Metodický výklad:

Opakovaně zasílaný dokument musí být zaevidován jako nový přijatý dokument s novým JID a vložen do spisu k „předchozím“ dokumentům. Tento dokument má i jiná metadata než předchozí podání téhož dokumentu a často i nový průvodní dopis. V některých případech může mít takto nově doručený dokument zcela jiné právní účinky, například doručení rozhodnutí, a následně doručení téhož s vyznačeným nabytím právní moci. Není tedy možné, aby byl zaevidován pod stejným identifikátorem (na místě předchozího podání téhož dokumentu). Jednoznačný identifikátor má zajistit jednoznačnost entity v rámci eSSL a to by bylo při použití JID z předchozího vyřizování porušeno (srv. bod 1.18 NSESSS).

6. Spouštěcí událost skartačního režimu druhu dokumentu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavek 6.1.6 standardu mimo jiné popisuje, že skartační režim přiřazený druhu dokumentu nemusí mít spouštěcí událost, zatímco požadavek 6.1.5 popisuje, že každý skartační režim musí mít JID, skartační znak, skartační lhůtu a spouštěcí událost. Jedná se o rozpor?

Metodický výklad:

Vzhledem k tomu, že spouštěcí událost je povinnou součástí skartačního režimu, se část věty „nebo být bez spouštěcí události“ neuplatní. Spouštěcí událost v rámci skartačního režimu druhu dokumentu tedy bude rok vyřízení spisu, rok uzavření spisu nebo externí událost, u které nelze předem stanovit okamžik vzniku spouštěcí události (požadavek 6.1.6).

7. Smazání kontejneru v uzavřeném spisu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Dotaz k mazání kontejnerů v uzavřeném spisu. Podle požadavku 2.4.2 „ESSL uchová kontejner v nezměněné podobě jako samostatnou komponentu alespoň do okamžiku uzavření spisu.“ - tedy se již nerozlišuje, zda jde o kontejner došlý nebo vlastní. Ale v požadavku 7.2.1 písm. f) eSSL neumožní zničení entity s výjimkou zničení samostatné komponenty došlého kontejneru po uzavření spisu, pokud došlo k úspěšnému vyjmutí všech obsažených komponent podle požadavku 2.4.3. Nemělo by se v požadavku 7.2.1 odstranit slovo „došlého“? A má být požadavkem 7.2.1 písm. f) umožněno zničit u doručeného dokumentu v uzavřeném spisu pouze „hlavní“ kontejner (např. eml), který může obsahovat další kontejnery, nebo všechny kontejnery (tzn. jak eml, tak i obsažené v eml)?

Metodický výklad:

Požadavek 2.4.2 navazuje na požadavek 2.4.1, kde se výslovně uvádí doručení kontejner. V souvislosti s tím pak požadavek 7.2.1 písm. f) odkazuje na požadavek 2.4.3, který se týká automatizovaného vyjmutí komponent z kontejneru u doručení dokumentu. Dále platí povinnost rozebírat kontejnery pouze pro došlé dokumenty, proto je možnost smazat rozebraný kontejner tím pádem vztažena pouze na doručení dokument. Dotazované požadavky národního standardu tedy směřují jen k došlému kontejneru. Pokud jde o vnořené kontejnery (kontejnery v kontejneru), požadavky se vztahují i na ně, a to bez ohledu na úroveň vnoření, což přímo vyplývá z požadavku 2.4.3 „Pokud je vyjmutá komponenta v datovém formátu uvedeném v požadavku 2.4.1, proces automatického zpracování se opakuje.“

8. Stanovení skartačního režimu podle spouštěcí události**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

V požadavku 6.1.6 jsou uvedeny spouštěcí události, které může správcovská role použít. Je to konečný výčet? Jaký je vztah těchto spouštěcích událostí ke skartačnímu režimu jednotlivých entit?

Metodický výklad:

Požadavek 6.1.6 národního standardu definuje typické spouštěcí události, uvedený výčet nijak nesouvisí s entitou, u které změna stavu spouštěcí událost vyvolá.

Skartační režim má

- věcná skupina na nejnižší úrovni hierarchie,
- součást typového spisu na nejnižší úrovni hierarchie (ze které jej přebírá díl typového spisu),
- díl (který jej dědí z nadřazené součásti typového spisu, ale může se od zděděného skartačního režimu odchýlit v rámci vyřešení konfliktu skartačního režimu do něho vložených spisů),
- spis (který jej dědí z věcné skupiny nebo dílu typového spisu, ale může se od zděděného skartačního režimu odchýlit v rámci vyřešení konfliktu skartačního režimu) a
- dokument (který jej dědí ze spisu a případně získává z druhu dokumentu, takže je opět řešen konflikt skartačních režimů).

Spouštěcí událost pro věcnou skupinu může být podle požadavku 6.1.6 písm. b) „rok uzavření spisu“, v takovém případě nastává běh skartační lhůty jednotlivých uzavřených spisů a v nich obsažených dokumentů v závislosti na okamžiku uzavření každého daného spisu. Spouštěcí událostí může být „rok narození subjektu“, v takovém případě v rámci věcné skupiny plyne spisům spouštěcí událost od data narození subjektu, pro nějž je veden konkrétní spis, přičemž se samozřejmě počítá s tím, že v dané věcné skupině vznikají pouze spisy s tímto údajem a u každého z nich pak nastává běh skartační lhůty podle tohoto individuálního údaje.

V případě typového spisu je situace mírně odlišná. Předmětem skartačního řízení totiž nemůže být jednotlivý spis, ale vždy pouze celý uzavřený díl typového spisu (jeden nebo více spisů shromážděných a uzavřených v určeném časovém období pro uzavírání dílů). Při konstrukci

šablony typového spisu je potřeba zohlednit, že spouštěcí událost je aplikována primárně právě na díl typového spisu. Standardní spouštěcí událostí je právě uzavření dílu typového spisu, který není v požadavku 6.1.6 zmíněn, protože ho nemůže nastavit správcovská role – je vlastností dílu typového spisu.

Příklad: Externí spouštěcí událost podle požadavku 6.1.6 písm. d) „od roku narození subjektu“ nastavená na součásti typového spisu způsobí, že uzavřený díl typového spisu nebude vyřazen po uplynutí skartační lhůty od jeho uzavření, ale od zadaného „narození subjektu“. Skartační lhůta tak může uplynout i dříve, než je díl typového spisu uzavřen; v tomto případě bude vyvolána skartační operace s uzavřením dílu typového spisu. Může ale uplynout i později, než pokud by byla počítána od uzavření dílu typového spisu.

Příklad: Externí spouštěcí událost „odstranění stavby“ nastavená na součásti typového spisu způsobí, že uzavřený díl typového spisu nebude vyřazen po uplynutí skartační lhůty od jeho uzavření, ale skartační lhůta začne běžet až od zadaného roku odstranění stavby. Uzavření dílu typového spisu tak nemá vliv na okamžik, kdy bude vyvolána skartační operace.

Díl typového spisu se v těchto případech chová jako spis.

Příklad: Dokument zařazený ve spisu vloženého do dílu typového spisu má přiřazen druh dokumentu s odlišným skartačním režimem. V tomto případě je nutné vypořádat konflikt skartačních režimů mezi režimem, který spis dědí ze součásti typového spisu a uvedeným spisem. Celý díl následně ponese závažnější skartační režim (požadavek 6.1.8).

V případě vyjmenovaných spouštěcích událostí:

- rok založení spisu, resp. rok evidence, je tradiční spouštěcí událost (v analogové podobě spisové služby fakticky jiná nebyla) a dává u převážné části agendy větší smysl než uzavření,
- rok narození nebo vzniku subjektu (analogicky by se dalo uvažovat i o zániku a úmrtí, ale to jsou externí události, u kterých nevíme, kdy nastanou) se používá např. u osobních spisů. Skartační režim na spis nelze aplikovat, pokud není vyřízen, resp. uzavřen, takže zde může dojít k „posunu“. Lze říci, že okamžikem uzavření může být spis navržen k vyřazení, pokud nastala externí spouštěcí událost a uplynula skartační lhůta,
- spouštěcí událost může nastat i před vznikem spisu a někdy dokonce i uplynout skartační lhůta; typicky se tak stává při převidování spisu nebo dokumentu po zrušení jeho stupně utajení.

V případě externí spouštěcí události je nutné si uvědomit, že dokument se vždy vyřizuje prostřednictvím spisu, a proto by externí spouštěcí událost měla primárně vycházet ze spisu, ne z druhu dokumentu. Na druhou stranu je nutné uznat, že pokud by u druhu dokumentu nebyla možnost použít externí spouštěcí událost, přestává druh dokumentu dávat smysl – externí spouštěcí událost je zpravidla důležitější než zbytek skartačního režimu druhu dokumentu.

Lépe to osvětlí následující příklad: *Existuje věcná skupina „účetní doklady stavby“ se skartačním režimem S-10 po kolaudaci, která má nastavenou periodickou kontrolu spouštěcí události po 2 letech. Na některých fakturách je druh dokumentu „operační program XY“ se skartačním režimem S-10 po schválení konce programu XY Komisí a zde je nastavena periodická kontrola spouštěcí události po 5 letech.*

Uvedené spouštěcí události jsou na sobě nezávislé a k vypořádání konfliktu skartačních režimů fakticky dojde, až budou v obou případech zadané roky, kdy spouštěcí událost nastala. Teprve tehdy může dojít k vypořádání konfliktu skartačních režimů takto: Připočtou se (opět navzájem nezávisle) skartační lhůty a vyjde rok vyřazení mínus 1 u obou skartačních režimů. Pozdější rok vyřazení-1 je výsledkem vypořádání konfliktu.

Výsledkem řešení konfliktu skartačních režimů je přímo rok vyřazení + skartační znak. V případě konfliktu dvou externích událostí se může stát, že automatizované vyřešení konfliktu externích spouštěcích událostí nebude hned možné. Nejprve musí nastat obě spouštěcí události, aby bylo možné stanovit rok vyřazení (požadavek 6.1.8).

9. Přiřazení skartačního režimu podle druhu dokumentu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Je metodicky vhodné přiřazovat Druhu dokumentu skartační režim, který může představovat (a sekundárně při řešení konfliktů i fakticky vyvolat) zařazení spisu do zcela jiného skartačního režimu, než je v platném a odsouhlaseném skartačním plánu daného původce?

Metodický výklad:

Druh dokumentu je pomůcka, která má řešit některé situace, ke kterým reálně dochází, například pokud jsou navrženy k vyřazení (ve věcné skupině správně zatříděné) dokumenty/spisy, které ve skutečnosti ještě nemají být vyřazeny. Druh dokumentu bez skartačního režimu by byl zcela zbytečný. Spisový a skartační plán nemůže postihnout každý detail, navíc do poloviny roku 2023 byl chápán jako pouhý číselník, který se přiřazoval často až těsně před uložením. Druh dokumentu, tak jak ho tradičně NSESSS užívá, má své uplatnění právě kvůli možnosti přiřadit skartační režim.

K uváděnému zmatení uživatele nemůže dojít, neboť dokument přirozeně dědí skartační režim společně s dalšími vlastnostmi z nadřazené entity, nově výhradně spisu, a druh dokumentu je aditivní možnost, která zajistí užitečnou věc – konflikt skartačních režimů (nebo vyhledání všech takových dokumentů najednou). Ta ochrání původce před vyřazením dokumentu, který nese zvláštní vlastnosti odlišné od agendy, do níž je zařazen. Použití druhu dokumentu je praktičtější a bezpečnější, než neustále přemýšlet o přetřídování nebo řešit křížové odkazy: dokument si ho s sebou nese bez ohledu na jeho konkrétní osud v rámci svého oběhu. Naopak je poněkud nesmyslné např. přetřídovat smlouvu mimo její domovský spis jen proto, aby bylo dosaženo jiného skartačního režimu. Zásadní je zatřídění dokumentů, resp. spisů je obsahujících, do věcných skupin, které odpovídají příslušné agendě. Užívání druhu dokumentu je nepovinné. Malí původci tuto možnost nejspíš nevyužijí, větším původcům by nemělo činit problém pochopit, že lze dokumentu přidat vlastnost, která vyvolá konflikt skartačních režimů (upozorní na odchylku).

10. Upřesňující dotaz k požadavku 5.2.13 písm. h) standardu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Jak je myšleno ztvárnění „podepisujícího komponenty“ v případě metadat spisu v požadavku 5.2.13 písm. h) národního standardu? Popis všech osob, které podepsaly komponenty všech dokumentů v onom spisu, nebo popis komponent, které jsou podepsané a jsou vloženy na všech dokumentech v onom spisu. Nebo snad něco jiného?

Metodický výklad:

„Podepisující komponenty“ v požadavku 5.2.13 písm. h) se myslí fyzické osoby, které podepsaly komponentu (obdobně, jako je podepisující vyznačen na referátníku analogového spisu). Ostatně písm. a) až m) fakticky obsahují to, co obsahoval „papírový“ referátník, jen v některých případech podrobněji (transakční protokol). V eSSL se jedná o záznam osob, které komponentu podepsaly.

11. Ztvárnění transakčního protokolu podle požadavku 5.2.13 písm. l)

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Jak je myšlen požadavek 5.2.13 písm. l) národního standardu, který se týká „příslušných částí transakčního protokolu“ ztvárněných v komponentě v datovém formátu PDF/A, která se opatří elektronickou pečeti a elektronickým časovým razítkem podle standardu PAdES? Má jít o historii spisu, nebo historii spisu a historii všech do spisu vložených dokumentů? Nebo snad něco jiného? Jaký má význam u této komponenty její opatření elektronickou pečetí a elektronickým časovým razítkem?

Metodický výklad:

V požadavku 5.2.13 písm. l) je požadován transakční protokol (historie) spisu, opět obdoba oběhu na „papírovém“ referátníku. Formát PDF/A (nikoli XML) je požadován proto, aby výsledek byl „lidsky“ čitelný. V požadavku 5.2.13 písm. l) jde o aplikaci podobného požadavku, jako je tomu obecně v případě zajištění důvěryhodnosti transakčního protokolu. Pro účely postoupení je zásadní, aby komponenta s transakčním protokolem byla zpečetěna původcem, který systém provozoval, jinak přijímací systém nemá jak ověřit autenticitu komponenty dokládající digitální kontinuitu celého spisu a tuto komponentu by měl následně v budoucnu vložit i do SIP podle přílohy č. 2 národního standardu.

12. Vyjasnění procesu přetřídění typového spisu z pohledu uživatelské role

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

NSESSS řeší poměrně obsáhle proces přetřídění typového spisu z důvodu uzavření věcné skupiny (požadavek 3.3.4), včetně nutnosti namapování šablon typového spisu. Jedná se tedy o poměrně náročný správcovský (nikoliv uživatelský) proces. NSESSS však již neřeší způsob přetřídění typového spisu z úrovně uživatele.

Metodický výklad:

Přetřídění typového spisu uživatelskou rolí nedává smysl, protože typový spis nelze přetřídít jinak než do nové věcné skupiny určené pro typové spisy, která nahradí uzavíranou věcnou skupinu. Typový spis je příliš složitá struktura, aby přetřídění činila uživatelská role.

Uživatelská role může přetřídít spisy z jednoho dílu typového spisu do jiného typového spisu, ale nemůže přetřídít typový spis jako celek, protože nemá kam. Typový spis je pevně svázán s věcnou skupinou, ve které vznikl, a jediná možnost změny je uzavření věcné skupiny a přetřídění otevřených typových spisů do nové věcné skupiny, což ale může udělat pouze správcovská role a popis takové činnosti je v NSESSS dostatečně rozpracován.

13. Vyjasnění procesu vytváření komponent ve formátu PDF/A-3**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

S ohledem na požadavek generování PDF/A-3 pro vlastní dokumenty je vhodné standardizovat (nebo alespoň metodicky doporučit), jak PDF/A-3 vytvořit. Nabízí se vícero možností:

- významové v PDF/A-3, podepsané, poté přidána příloha XML
- významové v PDF/A-3, přidána příloha XML, poté podepsáno
- podepsaný obalovací kontejner PDF/A-3, uvnitř jako přílohy podepsané významové PDF + XML
- obalovací kontejner PDF/A-3, uvnitř jako přílohy podepsané významové PDF + XML

Kterou variantu lze považovat metodicky i technicky za vhodné řešení?

Metodický výklad:

Jako metodicky vhodný se jeví postup, kdy veřejnoprávní původce v rámci sestavení vypravení vytvoří kontejner PDF/A-3, do kterého vloží obsahové komponenty vypravovaného dokumentu a jako samostatnou komponentu ve formátu XML s popisnými metadaty podle požadavku 2.4.5. Kvalifikovaným elektronickým podpisem jsou v případě, že je to s ohledem na jejich obsah účelné, opatřeny výhradně obsahové komponenty vypravovaného dokumentu; kontejner PDF/A-3 může být opatřen kvalifikovanou elektronickou pečeti, ale není podepisován elektronickým podpisem.

Při přijetí kontejneru PDF/A-3 sestaveného postupem podle předchozího odstavce obsahujícího komponentu ve formátu XML s popisnými metadaty podle požadavku 2.4.5 veřejnoprávním původcem postupuje veřejnoprávní původce v souladu s požadavkem 2.4.3, tj. provede vyjmutí komponent obsažených v kontejneru a komponentu ve formátu XML s popisnými metadaty využije v souladu s požadavkem 2.4.4, tj. zapíše popisná metadata z XML v komponentě do metadat příslušného dokumentu v eSSL.

Pro řešení problému – pro zjednodušení jej nazýváme například problém fyzické osoby předávající úřední listinu veřejnoprávnímu původci – je možné využít postup, kdy eSSL automaticky zkontroluje, zda jsou metadata o odesílateli dokumentu získaná z XML v komponentě v souladu s dostupnými metadaty o odesílateli zásluky (při doručení prostřednictvím ISDS porovnáním údajů, v případě doručení jinou cestou by teoreticky mohlo

být automaticky považováno za neshodu, případně by mohl být vyvolán zásah uživatele), a pokud není potvrzena shoda těchto údajů, upozorní na tuto skutečnost uživatele a nepokračuje ve zpracování obsahu XML komponenty, případně vyzve uživatele aby potvrdil, že má být obsah XML komponenty vytěžen.

14. Vyjasnění požadavku 2.2.6 standardu ohledně určení okamžiku odeslání potvrzení o přijetí podání a nutnosti opečetění a orazítkování těchto potvrzení

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavek 2.2.6 národního standardu souvisí s § 4 odst. 8 vyhlášky č. 259/2012 Sb. Především jde o určení okamžiku odeslání potvrzení o přijetí podání a otázku nutnosti opečetění a orazítkování těchto potvrzení.

- Je možné chápat pojem „přijetí“ v NSESSS jako pojem „doručení“, který uvádí vyhláška? Pokud ano, musí pak být na každý přijatý e-mail (např. i na pozvánky) odesláno potvrzení o přijetí / doručení emailu?
- Nebo má být potvrzování rozděleno na odeslání potvrzení o doručení na každý e-mail a poté další potvrzení o přijetí (zaevidování do eSSL) či nepřijetí (nezaevidování do eSSL) či vadě (např. komponenta v nevýstupním datovém formátu, ale přesto dojde k zaevidování dokumentu do eSSL)?
- Nebo má být odesláno potvrzení jen na zaevidované dokumenty do eSSL a na nepřijaté/nezaevidované kvůli vadě?
- Nebo má být potvrzení odesláno až po vložení dokumentu do spisu tak, jak popisuje testovací scénář pro atestaci eSSL? To se nejeví jako správné, protože podatelna by neměla vkládat dokumenty do spisu při příjmu dokumentu, jelikož z logiky věci nemůže vědět, zda je pro danou věc již veden u nějakého zpracovatele spis, či nikoliv. Toto by měl určit až zpracovatel dokumentu, přičemž vložení do spisu nejpozději při vyřizování dokumentu může být provedeno s dlouhým časovým odstupem a odeslání potvrzení by tak proběhlo po dlouhé době.
- Má být ke každému potvrzení (ať už je správná jakákoliv výše popsaná kombinace) připojena kvalifikovaná elektronická pečeť a kvalifikované elektronické časové razítko? Pokud ano, tak v případě pečetění a razítkování potvrzení na každý doručený e-mail půjde o obrovské množství, což může být v případě některých původců finančně neúnosné.

Metodický výklad:

Příjem dokumentu je v NSESSS definován jako proces: „Příjem je úkon odborné správy dokumentů, jímž se přijímá dokument do informačního systému spravujícího dokumenty. Příjem zahrnuje také procesy spojené se záznamem do evidenční pomůcky (označení, doplnění metadat) a vložení do spisu“. Je klíčové si uvědomit, že akt dodání či doručení dokumentu je pouze počáteční fází celého procesu a nesmí být zaměňován za kompletní příjem dokumentu. Stejně tak se zařazení dokumentu do spisu nemůže považovat za samotný příjem. Podle § 4 odst. 2 vyhlášky jsou stanovena kritéria pro proces přijímání dokumentů, včetně kontroly

elektronických podpisů, datových formátů, čitelnosti a podobně. Potvrzení o přijetí je vydáno až po úspěšném splnění těchto kritérií, přičemž ne všechny vady v podáních lze identifikovat prostřednictvím automatizovaných systémů.

Podle § 4 odst. 8 vyhlášky je nutné, aby odesílatel vždy obdržel potvrzení o doručení dokumentu na uvedenou adresu. Toto ustanovení ovšem remituje na § 4 odst. 1 druhou větu, která vyžaduje, aby před vystavením potvrzení došlo k posouzení dokumentu fyzickou osobou. To implikuje, že automatické vydávání potvrzení o doručení pro dokumenty, které nebyly plně přijaty, není považováno za vhodné. Potvrzení musí být vydáváno pro všechny na elektronickou adresu podatelny přijaté dokumenty a nahrazuje jiné typy dokladů o doručení. Pro datové zprávy přijaté prostřednictvím Informačního systému datových schránek není vyžadováno vystavení potvrzení, jelikož systém automaticky generuje potvrzení o odeslání i doručení. Poskytování potvrzení o doručení pro spamy je z pohledu kybernetické bezpečnosti nevhodné. Rozhodnutí, zda přijatá zpráva představuje spam, musí provést fyzická osoba, a nelze se spoléhat pouze na automatické filtry pro odhalení spamu, což potvrzuje i ustálená judikatura v této oblasti.

Je důležité brát v úvahu i riziko spojené s možností, že podatel vzhledem k času potřebnému na proces příjmu neobdrží okamžitou reakci, což je v současném rychlém světě běžně očekáváno. Tato situace může vést k nervozitě podatele, který by mohl reagovat opakovaným zasíláním svého podání, a to i na různé dostupné e-mailové adresy původce nebo prostřednictvím jiných doručovacích kanálů.

Doporučovaný postup:

- 1) Bezprostředně po podání je vhodné odesílatele na tento fakt automaticky upozornit, což mu poskytne ujistění o jeho doručení. Toto upozornění, však neposkytuje žádné informace o stavu kvality podání. Mělo by pouze oznámit odesílateli, že po dokončení všech nezbytných kontrol dostane formální potvrzení podle § 4 odst. 8 vyhlášky, nebo bude vyzván k odstranění případných nedostatků v podání.
- 2) Po úspěšném přijetí podání musí být odesláno potvrzení o doručení, které informuje o výsledcích procesu příjmu podle § 4 odst. 8 vyhlášky, včetně informací o jakýchkoli technických nedostatcích podání, jako je detekce škodlivého softwaru nebo datový formát souboru, který není přijímán. Toto potvrzení je nutné opatřit kvalifikovanou elektronickou pečetí podle § 8 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb. a kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem podle § 11 odst. 2 zákona č. 297/2016 Sb.
- 3) Možnost zaslání třetího dokumentu, která se týká obsahových nedostatků podání identifikovaných referentem během procesu zpracování, může následovat. V této žádosti o nápravu vad podání je odesílatel vyzván k opravě zjištěných chyb a je informován o možných důsledcích, pokud tyto nedostatky nebudou odstraněny. Tento dokument je nutné opatřit kvalifikovaným elektronickým podpisem podle § 5 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb. a kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem podle § 11 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb.

Na otázku, zda by nebylo možné sloučit kroky 2 a 3 popsaného postupu do jediného úkonu, je třeba odpovědět zamítavě. Tyto kroky musí být činěny samostatně, jelikož vznikají v různých

čase a na různém místě (2 v podatelně, 3 u zpracovatele). Naopak je možné zvážit sloučení potvrzení 1 a 2, resp. potvrzení 1 vůbec nezasílat.

15. Vyjasnění požadavku 4.1.4 standardu ohledně pevných křížových odkazů

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Pevný křížový odkaz může být jen mezi dvěma spisy, nebo mezi více spisy? Podle znění požadavku 4.1.4 standardu se zdá, že jen mezi dvěma spisy. V opačném případě se domnívám, že nelze vyřešit jen vazbu mezi dvěma spisy, aniž by to mělo dominový dopad na ostatní vazby daného spisu. Může vzniknout rozsáhlá struktura vzájemně provázaných spisů – velmi košatý strom bez limitu své velikosti. Uživatel logicky dojde k závěru, že je potřeba spis navázat pevným křížovým odkazem na spis v jedné kauze i na spis v jiné kauze. V případě automatického vložení takovéto struktury do dílu typového spisu jen na základě pevného odkazu dojde k uživatelsky i metodicky nežádoucí situaci.

Metodický výklad:

Požadavky NSESSS se týkají jednoho pevného křížového odkazu mezi dvěma spisy. To ovšem neznamená, že jeden spis nemůže mít více pevných křížových odkazů (na více spisů). Každá z těchto vazeb musí být např. při konfliktu skartačních režimů vypořádána samostatně.

V případě rozsáhlé struktury a jejího vložení do dílu typového spisu je situace jednoduchá: všechny spisy se vloží a všechny pevné křížové odkazy zruší. Ze součásti typového spisu se dědí na spis spisový znak a skartační režim, teprve následně se vypořádává konflikt skartačních režimů, pokud je na nějakém dokumentu ve spisu použit druh dokumentu, ale to už je shodné se spisem vzniklým přímo v dílu typového spisu.

Pevný křížový odkaz slouží vždy k faktickému spojení spisů (prioraci) – analogickému fyzickému spojení spisů v listinné podobě. Nelze jej považovat za dočasný, vyvolává mj. automaticky i přetřídění (srv. požadavky 4.1.4 a 4.1.5), spisy se spolu přenášejí apod. Naopak rozvázání pevného křížového odkazu (mimo vložení spisů do dílu typového spisu) je věcí výjimečnou a nesmí být realizováno v žádném případě automaticky (požadavek 4.1.6). Odlišným případem je dokument, který musí být součástí různých spisů: v tomto případě je potřeba zhotovit repliky, protože spisy musí být všechny úplné (srv. též Informační list Národního archivu č. 13/2023). Jestliže má být vazba pouze informační, je namísto tento vztah řešit volnými křížovými odkazy, které jsou jen jakousi formou poznámky bez zvláštních požadavků.

Vznik „velmi košatého stromu bez limitu velikosti“ by spíše indikoval nesprávné vedení spisové služby (např. nepoužívání typových spisů). Není zcela jasné, proč by (kromě chybného výkonu spisové služby) měl uživatel vytvářet pevné křížové odkazy na něco, co spolu nesouvisí natolik, že by to i ve fyzické podobě spojil (analogicky platí totéž, co při spojování dokumentů k jedné věci). Různé kauzy musí být řešeny různými spisy (viz správní řád a podobné procesní předpisy), ale i pokud dojde k přetřídění spisů do jedné věcné skupiny, lze to považovat

za menší problém, než atomizaci a nedohledatelnost. Příkladem může být spis stavby nebo personální spis tam, kde se nepoužívají typové spisy.

16. Přípustnost přítomnosti osobních údajů v transakčním protokolu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Jak (a zda vůbec) vést korektně osobní údaje o odesilateli (též adresátovi a dotčené osobě) v transakčním protokolu? Osobní údaje by měly být vedeny ve jmenném rejstříku, legislativa definuje také způsob nakládání s osobními údaji i jejich povinné zničení po vyřazení všech dokumentů a spisů, na kterou se příslušné záznamy ve jmenném rejstříku váží. Jakým způsobem tedy správně přistupovat k osobním údajům v transakčním protokolu: mohou se osobní údaje vyskytovat jinde než ve jmenném rejstříku, tedy v transakčním protokolu? Jak přistupovat k jejich existenci poté, co budou v souladu s legislativou zničeny ve jmenném rejstříku?

Metodický výklad:

Je nutné rozlišovat transakční protokol v eSSL a ztvárnění transakčního protokolu (požadavek 5.2.12). Do ztvárnění transakčního protokolu (stejně jako v případě exportu a přenosu entit podle příloh NSESSS) osobní údaje vkládány být musí, jinak by takováto ztvárnění nedávala smysl. V eSSL podle požadavku 7.2.6 musí být zničena všechna metadata entit určených ke zničení a přenesených kromě hlavičky metadat (požadavek 7.2.9). Podle požadavku 7.2.10 by mohla správcovská role nastavit, že se mají stejně jako hlavička, uchovat i metadata entity v transakčním protokolu. To ale není možné, protože podle požadavku 4.7.1 „eSSL vede po celou dobu provozu transakční protokol a nepřipustí změnu nebo zničení údajů v něm.“ Zároveň není možné, aby se v eSSL, byť v transakčním protokolu hromadily údaje o fyzických osobách – to by bylo v rozporu s legislativou na ochranu osobních údajů a nedávalo by smysl ustanovení § 64 odst. 7 zákona „určený původce vymaže údaje o fyzické osobě vedené ve jmenném rejstříku nejpozději po uplynutí tří let ode dne předání dokumentů a spisů, ke kterým se údaje o fyzické osobě vztahovaly, archivu nebo jejich zničení.“ Z těchto důvodů je jedinou možnou cestou v transakčním protokolu použít pouze identifikátor směřující na jmenný rejstřík. V případě výmazu jmenného rejstříku dojde k odstranění osobních údajů a současně nebude narušen transakční protokol. Samozřejmě se to netýká vazeb, které nesouvisí se jmenným rejstříkem (např. uživatelské role v eSSL), ale ty nebyly předmětem dotazu.

17. Vícečetné potvrzování přijetí datové zprávy

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

V poslední době se množí praxe, že doručená datová zpráva je nejen potvrzena funkcemi ISDS (dodejka/doručenka), ale adresátem je odesíláno ještě jedno až dvě potvrzení-dokumenty, což je značně obtěžující, protože takovýto dokument musí být nejméně u adresáta tohoto dokumentu zařazen do spisu atd. Při důsledné aplikaci uvedeného postupu by měl být takovýto doručený dokument druhou stranou také potvrzen, toto potvrzení zase potvrzeno atd. (nekonečná smyčka). Vyhláška v § 9 odst. 4 hovoří o „jiném prostředku elektronické komunikace“, kde není výslovná výluka pro ISDS, což svádí k výše uvedenému nevhodnému

postupu: „*Pokud veřejnoprávní původce připouští příjem datových zpráv doručovaných jinými prostředky elektronické komunikace a umožňuje-li to povaha jiného prostředku elektronické komunikace, veřejnoprávní původce potvrdí (...) odesílateli tímto prostředkem, že dokument byl doručen.*“

Metodický výklad:

Informace o tom, jak byla datová zpráva doručena a přijata do datové schránky příjemce, jsou poskytovány systémem ISDS. Je povinností eSSL odesílatele tyto informace zpracovat v souladu s požadavky uvedenými v kapitole 2.3 NSESSS. Odesílání samostatných potvrzení o přijetí nebo doručení zprávy příjemcem je považováno za zbytečné, kromě případů, kdy taková potvrzení obsahují další informace, které nejsou součástí doručení z ISDS.

18. Vyjasnění procesu uzavírání dílů typového spisu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Dotaz na fungování typového spisu. Jestliže by jednou ze součástí personálního spisu byly smlouvy, které nemají spouštěcí událost „uzavření spisu“, ale „skončení platnosti smlouvy“, jak by potom fungovalo uzavření dílu? Spisy s nezadanou spouštěcí událostí by se přesunuly do dalšího dílu jako neuzavřené spisy, nebo by v dílu zůstaly a ten by čekal na skartační řízení až na vypršení platnosti poslední smlouvy?

Metodický výklad:

V popsaném případě vůbec není důvod k přetřídění spisu z uzavíraného dílu. Dojde ke konfliktu skartačních režimů (s externí spouštěcí událostí – platnost smlouvy), který bude vyřešen požadavek 6.1.8 přidělením nejvzdálenějšího roku vyřazení.

19. Vyjasnění požadavků standardu na systémovou funkci podepisování komponent

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavky na podepisování v eSSL (resp. opatřování zajišťovacími prvky) obsahuje NSESSS nejednoznačně (když pomineme kontrolu zajišťovacích prvků, tak se týkají transakčního protokolu, tedy pečetení). V testovacích scénářích je však věta „*Tester komponentu podepíše elektronickým podpisem (eSSL vloží kvalifikované elektronické časové razítko)*“. Jaká je opora pro podepisování v NSESSS?

Metodický výklad:

Povinnost eSSL k podepisování komponent vyplývá z několika ustanovení NSESSS. Konkrétně, podle požadavku 2.5.3 písmeno a) se očekává, že eSSL přistupuje k vlastním dokumentům obdobně, jak je stanoveno v požadavku 2.5.1. Toto naznačuje, že eSSL musí být schopen podepisování komponent, jelikož by jinak nemohl realizovat „...před podepisováním komponenty“.

Další podporu pro podepisování lze nalézt například v § 69a odst. 4 zákona a § 6 odst. 2 vyhlášky. Tyto pasáže vyžadují, aby doložka byla podepsána kvalifikovaným elektronickým podpisem nebo zapečetěna kvalifikovanou elektronickou pečetí a následně opatřena kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem. Požadavek 2.5.2 standardu specifikuje, že eSSL musí připojit doložku s informacemi požadovanými právním předpisem týkajícím se výkonu spisové služby. Vzhledem k tomu, že tato doložka musí být podepsaná nebo zpečetěná a opatřena časovým razítkem, a eSSL zajišťuje její přidání při změně datového formátu podle požadavku 2.5.1, vyplývá z toho, že eSSL musí umožňovat podepisování v rámci své funkcionality.

20. Vyjmutí dokumentu z uzavřeného spisu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

V praxi panuje různý výklad otázky, zda je možné dokument v uzavřeném spisu, který je uložen ve spisovně, z tohoto spisu vyjmout a vložit do jiného spisu. Je správný výklad, že požadavek 7.1.9 NSESSS řeší možnost přetřídění spisu (změna jeho věcné skupiny), nikoliv však přeražení dokumentu z jednoho uzavřeného spisu do jiného spisu.?

Metodický výklad:

Zde třeba respektovat ustanovení § 65 odst. 6 zákona, které říká, že z uzavřeného spisu nesmějí být vyjímány jednotlivé dokumenty. Požadavky 7.1.5 a 7.1.9 standardu se týkají oprávnění správcovských rolí ve spisovně směřující k přípravě skartačního řízení, kde často dochází k opravě chybně zatříděných spisů v rámci spisového plánu. Tyto změny nezahnují přesunování dokumentů mezi uzavřenými spisy, ale pouze změnu věcné skupiny spisu. Pokud by mělo dojít k tak zásadní činnosti, jako je přerazování dokumentů mezi spisy, je třeba spis znovu otevřít.

21. Vysvětlení funkce šablony typového spisu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Dotaz na šablonu typového spisu (TS). Jaká jsou pravidla pro „ruční“ (tedy nikoliv import) zavedení věcné skupiny s příznakem pro typové spisy?

Platí předpoklad, že při vytváření „kořenové“ věcné skupiny (je v hierarchii nejvýše) s příznakem pro typové spisy (TS), je nutné vytvořit podřízenou věcnou skupinu (ta bude mít také příznak pro typové spisy), která bude plnit roli šablony součásti, a tak dále (součást TS zanořená v součásti TS), až do součásti, která bude obsahovat skartační režim?

Dosavadní informace vytváří dojem, že ve skutečnosti bude existovat jen „kořenová“ (např. 52) věcná skupina bez skartačního režimu. „Vedle“ toho bude existovat šablona TS (52) a k ní součást TS (52.1 se skartačním režimem), případně 52.2 (bez skartačního režimu) a 52.2.1 (se skartačním režimem), ale spisové znaky (52.1, 52.2 a 52.2.1) ve skutečnosti existovat nebudou? Jak potom nastavit pro součást TS se skartačním režimem např. určené časové období dílu TS?

Jak bude vypadat export spisového plánu? V exportu bude jen ta jedna věcná skupina určená pro typové spisy a ostatní věcné skupiny, resp. šablony součástí nikoliv?

Metodický výklad:

Věcná skupina pro typové spisy je řazena na nejnižší úrovni hierarchie věcných skupin (spisového plánu) stejně jako běžné věcné skupiny, ale nemá skartační režim, a nenesou způsob přidělování čísla jednacího. Přímo v této věcné skupině jsou vytvářeny typové spisy a na základě šablony typového spisu jejich vnitřní členění. Šablona sama je součástí původcem vydaného spisového a skartačního plánu (odtud její podobnost s věcnou skupinou). Typový spis je na základě šablony rozdělen na součásti, které mají spisový znak (hierarchicky navazující na věcnou skupinu pro typové spisy). Pokud jsou součásti TS na nejnižší úrovni hierarchie, mají navíc přiřazen skartační režim, způsob přidělování čísla jednacího a stanovení určeného období pro uzavírání dílu TS.

Součásti vytvářené podle šablony typového spisu jsou jedinečné, tudíž na ně nelze aplikovat zjednodušení, že součást typového spisu = běžná věcná skupina převtělená do šablony typového spisu; jedná se o odlišnou entitu.

Typový spis i věcná skupina mají společný znak (funkci): v obou případech jde o způsob, jak dosáhnout sdružení věcně podobných spisů za účelem jejich uložení, vyhledávání, ochrany a vyřazení.

Tvorba šablon typového spisu je nutná součást tvorby spisového a skartačního plánu původce, v němž jsou šablony uvedeny. Spisové a skartační plány se přirozeně vyvíjejí a mění, a je lhostejné, zda jejich změnu způsobí nové uskupení věcných skupin, nebo změna šablony typového spisu. Tvorba šablon pro věcné skupiny je součástí tvorby věcných skupin pro typové spisy v rámci spisového a skartačního plánu; je to činnost sousledná, nikoliv následná, tudíž spisové znaky věcné skupiny pro typové spisy se zdědí přirozeným způsobem při tvorbě spisových znaků příslušné šablony.

Původce může mít věcných skupin určených pro typové spisy podle své potřeby více, ale každá z těchto věcných skupin má svou vlastní šablonu typového spisu. V každé konkrétní šabloně se nastavuje určené časové období dílu typového spisu pro každou nejnižší součást typového spisu (ve které vznikají nebo do níž se vkládají spisy). Toto určené časové období nemusí být jednotné pro všechny součásti (resp. jejich díly) v rámci jedné šablony.

Při exportu spisového plánu (příloha č. 5 NSESSS) by měly být exportovány všechny věcné skupiny včetně těch označených pro typové spisy, a v jejich rámci i jejich šablony typových spisů. Z hlediska konstrukce potřebných vlastností, např. spisového znaku, skartačního režimu nebo způsobu přidělování čísla jednacího, jsou vlastnosti věcných skupin a součástí v šablonách popsány shodně, tudíž by měly být schopny exportu jako jeden celek. Některé parametry nastavené v šabloně typového spisu nejsou prostřednictvím schématu XML podle přílohy č. 5 NSESSS exportovány a je nutné je doplnit po importu spisového a skartačního plánu.

22. Posloupnost kontroly datového formátu a validace zajišťovacích prvků při příjmu podání

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Měla by při příjmu digitálního dokumentu (myšlena datová zpráva z ISDS nebo e-mailové podání) proběhnout nejprve kontrola původcem přijímaných datových formátů a teprve poté validace zajišťovacích prvků (uznávaný elektronický podpis, uznávaná elektronická pečeť, kvalifikované elektronické časové razítko), nebo obráceně? V případě první volby, kdy bude následkem nepřijímaného datového formátu tato komponenta nahrazena ztvárněním informací o důvodu jejího neuložení do nové komponenty (požadavek 2.1.7), bude v pořádku, že v protokolu o validaci zajišťovacích prvků nebudou zaznamenány případné zajišťovací prvky nepřijaté komponenty? Nebo v případě druhé varianty bude nutné nejprve zaznamenat zajišťovací prvky všech přijatých komponent a až poté případně nahradit nepřijatou komponentu ztvárněním?

Metodický výklad:

Při přijímání digitálního dokumentu obsaženého v datové zprávě z ISDS nebo e-mailového podání je z praktického hlediska vhodnější nejprve provést kontrolu datových formátů přijímaných komponent. Tento krok umožňuje rychle identifikovat, zda jsou datové formáty komponent přijatelné pro další zpracování. Pokud komponenta není ve správném formátu, nedává smysl provádět kontrolu jejích zajišťovacích prvků, protože s danou komponentou nebude dále nakládáno. To vede k efektivnějšímu a rychlejšímu zpracování podání.

V případě, že je komponenta v nepřijímaném datovém formátu nebo je nečitelná, je nutné o tomto stavu informovat odesílatele a vyzvat ho k nápravě. Vzhledem k tomu, že vadná komponenta nebude zpracovávána, nevyužijí se její eventuální zajišťovací prvky. Není proto nutné tyto zajišťovací prvky eSSL zaznamenávat. Na druhou stranu s ohledem na přívětivou veřejnou správu je vhodné informovat odesílatele o všech zjištěných nedostatcích podání, které lze identifikovat automatizovaně, což může zahrnovat i informace o neplatnosti zajišťovacích prvků.

23. Vyjasnění požadavku 2.4.1 standardu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Je pojem „příjem“ v požadavku 2.4.1 NSESSS myšlen jako evidence přijatého (cizího/doručeného) dokumentu/komponenty, nebo obecně příjem dokumentu/komponenty do systému, tedy i „upload“ komponenty k vlastnímu dokumentu? Jde o ujasnění, zda je třeba kontejnery zpracovávat (vyjmout vnořené komponenty) pouze při příjmu doručeného dokumentu, nebo i u vlastního dokumentu či dokumentu zaevidovaného v ISSD. Zde by však v případě příjmu např. ZIP souboru a jeho automatického rozbalení bylo v eSSL více komponent, než v ISSD, který se ale o rozbalení „nedozví“, protože má v době předání ZIP komponent dokument ve výhradní správě?

Metodický výklad:

Příjmem se obecně rozumí „příjem dokumentu do evidenční pomůcky“ a vztahuje se tak logicky jak na dokument doručený, tak na dokument vlastní. Požadavek 2.4.1 stanoví, že při příjmu dokumentu se každá komponenta, která má charakter kontejneru, zpracuje popsáním způsobem. Aby se předešlo nejasnostem, byl požadavek 2.4.1 v novém znění standardu upraven na „ESSL zajistí při příjmu doručeného dokumentu automatizované zpracování komponenty...“ Tato formulace jednoznačně vymezuje okruh dokumentů, na které se činnost v daném požadavku vztahuje, pouze na doručené dokumenty.

24. Vyjasnění požadavku 8.1.10 písm. c) a t) – událost SpisZruseni a DokumentZruseni

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

U rozhraní může dojít k situaci, kdy v systému vedlejší evidence dojde ke sloučení spisů (například sloučení složek korespondence s obchodními partnery). Je jasné, že systém musí přes rozhraní nejprve dokumenty příslušnou metodou vyjmout, následně vložit do nového spisu a teprve pak až lze stornovat původní spis. Jak je tomu v případě standardního prostředí eSSL? Existují eSSL, kde funkce zrušení spisu nejprve vyjme veškeré dokumenty z něj a teprve pak provede samotné storno. Vyňaté dokumenty lze zařadit do nového spisu, popř. je jednotlivě stornovat. Pokud v takovém případě se stornem spisu dojde i k automatickému stornování veškerých dokumentů v něm, může k tomu dojít i uživatelskou chybou, tak už není cesty zpět.

Metodický výklad:

Stornování spisu spolu s v něm obsaženými dokumenty je chybná konstrukce, nemělo by to být vůbec možné (jedná se o nezvládnutí koordinace rozhraní s textem NSESSS). Popisované funkce „vyjímání dokumentů“ a následného zrušení spisu jsou v rozporu s principy spisové služby, protože „slučování“ spisů se děje pomocí pevného křížového odkazu mezi spisy, nikoli přetříděním dokumentů a likvidací jednoho ze spisů.

K realizaci storna (znepřístupnění) lze událost DokumentZruseni použít pouze tehdy, pokud nebyl dokument nikdy zařazen do žádného spisu zařazen. Událost SpisZruseni lze aplikovat pouze na prázdný spis.

25. Přiřazení skartačního režimu samostatně stojícímu dokumentu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

NSESSS neumožňuje dokumentu, který není zařazen ve spisu, přiřadit věcnou skupinu ani přímo skartační režim. Ale umožňuje založit dokument bez přiřazení do spisu, viz například rozhraní podle kapitoly 8.1. Jakým způsobem má být přiřazován skartační režim dokumentům, které nejsou zařazené do spisu? Znamená to, že v nějaké chvíli, například při přiřazení nějakého stavu dokumentu, je zařazení dokumentu do spisu povinné?

NSESSS ale současně vyžaduje „zpětnou kompatibilitu“ s předchozí právní úpravou, kdy samostatně stojící dokumenty bylo možno vytvářet. Takový dokument může být mimo jiné

třeba i součástí importu, který eSSL musí nějak zpracovat. Je tedy nutné i nadále s takovými dokumenty počítat, přinejmenším ve spisovně a při skartačním řízení.

Metodický výklad:

Takzvaná zpětná kompatibilita se vztahuje výhradně na již uložené dokumenty, tedy ty, které byly historicky zatříděny přímo ve věcné skupině a díky tomu mají i skartační režim, který se stejně jako spisový znak dědí z věcné skupiny. Cílem je umožnit uchovat bez nutnosti přetřídění a ve skartačním řízení vyřadit dokumenty, které byly vyřízeny před přechodem na verzi eSSL odpovídající nové právní úpravě. Všechny dokumenty, které v rámci přechodu na tuto verzi nebudou vyřízeny a současně budou zařazeny přímo ve věcné skupině, musí být před dalším vyřizováním zařazeny do spisu. Doporučený postup je učinit tak automatizované prostřednictvím sady pravidel v rámci migrace na vyšší verzi.

Z formulace „...neumožňuje dokumentu, který není zařazen ve spisu, přiřadit věcnou skupinu ani přímo skartační režim...“ vyplývá, že nejsou myšleny historické dokumenty, ale dotaz se týká nových dokumentů, které nejsou zatříděny. Zde platí, že dokument, který není zatříděn, a tedy nemá přiřazen skartační režim, nelze považovat za vyřízený.

26. Spouštěcí událost - rok narození nebo vzniku subjektu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Pro spouštěcí událost musí být uveden požadovaný rok jako povinný a pouze jeden. Pro neexterní spouštěcí událost podle požadavku č. 6.1.6 písm. d) je požadován rok narození nebo vzniku subjektu. Obecně může mít dokument přiřazeno více subjektů. Spis nemusí mít přiřazen žádný subjekt. NSESSS uvádí 4 typy subjektů. Jaký datum a pro jaký typ subjekt je požadován? O jaký se jedná subjekt v rámci dokumentu / spisu?

Metodický výklad:

Každý spis je veden ke konkrétní věci. Pokud je spis veden na osobu, je to právě jedna osoba. Pro případnou skupinu osob (korporace) datum narození nepřichází v úvahu. Nastavení přiřazení subjektů ke spisu a způsob vedení spisu se řídí konkrétní věcnou skupinou, ve které je spis tvořen. Přiřazení skartačních režimů věcným skupinám při sestavování spisového a skartačního plánu, včetně zvolených spouštěcích událostí, je plně v kompetenci metodika spisové služby původce.

27. Spisový a skartační plán – řada platnosti věcných skupin

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

V případě platnosti spisových a skartačních plánů se má jednat o souvislou řadu platností, např.: 1.1.2024 - 15.1.2024, 16.1.2024 - 2.2.2024, 3.2.2024 - 17.5.2024.? Nebo může být řada nesouvislá, např.: 1.1.2024 - 15.1.2024, 25.1.2024 - 2.2.2024, 17.2.2024 - 17.5.2024?

Metodický výklad:

Spisové plány tvoří souvislou řadu, protože se jedná o časový řez věcných skupin platných v daný okamžik – a některé tyto věcné skupiny budou platné vždy. K té platnosti se pouze přiřadí metadata (kdy schválil, pod jakým č. j. apod.). Technicky není možné v eSSL vytvořit situaci, ve které by nebyl platný spisový plán, s výjimkou ukončení používání systému. Jak je uvedeno v požadavku 3.1.4. primární entitou je věcná skupina, spisový a skartační plán je časový řez aktuálně platných věcných skupin. Protože věcná skupina musí vždy alespoň jedna existovat, je-li v eSSL evidován alespoň jeden dokument, vždy musí existovat i spisový plán.

28. Interval platnosti věcných skupin**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

Musí být interval platnosti věcných skupin podmnožinou intervalu platnosti spisového a skartačního plánu, do kterého je věcná skupina zařazena? Tzn. pro spisový a skartační plán 1.1.2024 - 24.2.2024 může mít věcná skupina platnost 15.1.2024 - 24.2.2024, ale nemůže mít platnost 12.15.2024 - 15.1.2024 nebo 1.1.2024 - 1.3.2024?

Metodický výklad:

Věcná skupina je platná stále pokud se nemění nebo se mění jen tam, kde dochází k povolené změně v rozsahu požadavku 3.1.5 NSESSS. Pokud dojde k zásadní změně (spisový znak, skartační režim), původní věcná skupina se uzavírá. Nově otevřená věcná skupina už je „jiná“. Otevření nebo uzavření věcné skupiny s platností spisového plánu jako takového nijak nesouvisí, resp. kauzalita je obrácená: při vytvoření nové věcné skupiny (nebo uzavření některé stávající), původní spisový plán přestává platit a začíná platit nový spisový plán s obsaženou změnou. Doba platnosti spisového plánu nemá žádný vliv na dobu platnosti konkrétní věcné skupiny, neboť jak je uvedeno v požadavku 3.1.4, primární entitou je věcná skupina, spisový a skartační plán je časový řez aktuálně platných věcných skupin.

29. Rozpor mezi požadavky 7.3.7 a 7.2.12 standardu**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

V požadavku 7.3.7 písm. a) uvádí, že se ve zprávě má uvést u zneprístupněného dokumentu i spisová značka spisu, pokud byl dokument do spisu zařazen, Ale požadavek 7.2.12, nepovoluje zneprístupnit dokument vložený do spisu. Podle toho by pak vůbec neměla nastat situace z uvedená v požadavku 7.3.7 písm. a), konkrétně uvedení spisové značky spisu u zneprístupněného dokumentu. Požadavek 7.2.12 dále říká, že zneprístupnit dokument může pouze jeho první zpracovatel „který dokument vytvořil“, což nemusí být pravda: například pro doručené dokumenty je prvním zpracovatelem podatelna.

Metodický výklad:

Dokument vložený do spisu je možné stornovat pouze podle požadavku 7.2.12 písm. a), tedy jen pokud byl vytvořen zpracovatelem, který provádí storno a nebyl (sám nebo ve spisu,

do něhož byl zařazen) předán dál. Aby bylo možné takovýto dokument stornovat, musí být předtím vyjmut ze spisu, což je v požadavku 7.3.7 písm. a) nyní výslovně uvedeno. V případě chybné evidence dokumentu na podatelně, je třeba si uvědomit, že samotná podatelna žádné dokumenty nevytváří, a tudíž nemůže využít postup podle požadavku 7.2.12 písm. a), ale musí postupovat podle požadavku 7.2.12 písm. b), který dovoluje stornování dokumentů nezařazených do spisu správcovskou rolí (viz též dotaz č. 4 „Lze zneprístupnit doručený dokument?“).

30. Způsob provedení exportu spisového plánu

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Jak se má správně provádět export spisového plánu podle přílohy č. 5 standardu? Má exportovaný spisový plán obsahovat jak platný spisový znak (např. 52.1) a i neplatné znaky (např. 52.1) s tím rozdílem, že u takovýchto bude vyplněn element DatumUzavreni?

Metodický výklad:

Národní standard stanoví, aby všechny spisové znaky byly jednoznačné v rámci konkrétního spisového a skartačního plánu viz požadavek 3.1.11. Klíčová je formulace „v rámci konkrétního spisového plánu“, protože změnou věcné skupiny dochází ke změně spisového plánu. Není tedy pravda, že by v situaci změny skartačního režimu byl problém, když nová věcná skupina s upraveným skartačním režimem má shodný spisový znak, neboť tato věcná skupina je současně obsažena v novém spisovém plánu. Požadavek na jedinečnost spisového znaku v konkrétním spisovém plánu tím tedy není nijak zasažen, jelikož se bude jednat o novou věcnou skupinu s novým identifikátorem (nejedná se tedy o verzování), byť se shodným spisovým znakem.

Spisový a skartační plán je podle NSESSS souhrn vždy aktuálně platných věcných skupin, takže exportovat je nutné samostatně každý spisový a skartační plán, tj. v dané době platné věcné skupiny. Import spisového plánu bude naprosto výjimečnou záležitostí (např. do nové instance eSSL, při spisové rozluce apod.). Spisový plán by měl být udržován kontinuálně a nikoli neustálými importy vždy kompletně měnit věcné skupiny - to má negativní dopady i do práce uživatelů eSSL, dochází k fragmentaci agend a problémům s vyhledáváním.

Z eSSL je možné exportovat aktuální nebo již neplatný spisový plán, ale budou to vždy dva různé exporty, které nelze směšovat, přičemž aktuální i neplatný spisový plán samozřejmě mohou obsahovat totožné věcné skupiny.

31. Způsob identifikace vícečetných záznamů ve jmenném rejstříku

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Ve jmenném rejstříku se mohou u jednoho subjektu vyskytovat vícečetné záznamy například podle IČO, identifikátoru datové schránky nebo podle e-mailu. Cílem modulu jmenného rejstříku by mělo být takovýmto multiplicitám použitím jednoznačného identifikátoru zamezit

tak, aby vůbec nevznikaly. Neměla by identifikace duplicit probíhat již při založení subjektu do systému, případně při jeho úpravě?

Metodický výklad:

S ohledem na komplexitu problematiky není účelné snažit se ve standardu podchytit – jak metodicky, tak následně aplikačně – všechny teoretické scénáře vzniku duplicit záznamů ve jmenném rejstříku, pokud je možné definovat jednoduché pravidlo pro jejich řešení. Proto je v požadavku 2.8.14 pravidlo „ESSL automaticky identifikuje vícečetné záznamy ve jmenném rejstříku na základě shody položek podle požadavku 2.8.8 a o nalezeném stavu informuje uživatelskou roli oprávněnou ke správě jmenného rejstříku. ESSL umožní této uživatelské roli manuálně identifikovat vícečetné záznamy ve jmenném rejstříku. ESSL provede na základě potvrzení této uživatelské role sloučení touto rolí označených vícečetných záznamů.“

32. Pevný křížový odkaz mezi uzavřenými spisy

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavek 4.1.2 standardu umožňuje uživatelské roli vytvořit pevný křížový odkaz v případě připojení spisu k jinému spisu, přičemž nezáleží, zda je některý ze spisů uzavřený nebo otevřený (otevřený může být jen jeden). Pokud bychom připustili vytvoření pevného křížového odkazu podle požadavku 4.1.2 mezi dvěma uzavřenými spisy, ve kterém okamžiku se má provést případné přetřídění jednoho ze spisů podle požadavku 4.1.4 a 4.1.5?

Metodický výklad:

Pokud jsou propojovány dva uzavřené spisy pomocí pevného křížového odkazu, k realizaci přetřídění do stejné věcné skupiny dochází ihned po propojení. Zároveň dochází k identifikaci případného konfliktu skartačních režimů a jeho řešení dle požadavku 6.1.8 případného skartačního režimu a zajištění shodného skartačního režimu u obou spisů. Tomu odpovídá i upravená textace požadavků 4.1.2 a 4.1.4. Propojování dvou uzavřených spisů pevným křížovým odkazem není typická situace, spíše by se mělo jednat o připojování uzavřeného spisu ke spisu otevřenému, nicméně ji nelze vyloučit.

33. Uzavření jednoho ze dvou spisů spojených pevným křížovým odkazem

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Při uzavření jednoho ze spisů, které jsou spojeny pevným křížovým odkazem, se přetřídění podle požadavku 4.1.4 realizuje, pokud je druhý navázaný spis již uzavřený - dojde u něj také k přetřídění? Pokud ano, jaké to bude mít dopady na jeho skartační režim - převezme se natvrdo z nové věcné skupiny bez ohledu např. na dříve řešené konflikty skartačních režimů apod.? Ve zveřejněném vyjasnění požadavku 4.1.4 pro spisy provázané pevnou vazbou uvedeno, že „spisy se spolu přenášejí apod.“. Co konkrétně toto tvrzení znamená a o co se legislativně opírá?

Metodický výklad:

Legislativně je institut pevného křížového odkazu řešen v § 65 odst. 6: „Uzavřený spis je možno připojit k jinému spisu, pokud neuplynula jeho skartační lhůta.“ Zde je jasně naznačen původ tohoto institutu - pevné spojení fyzických spisů k sobě, tzv. priorace (uzavřených) spisů k vyřizovaným, která je původním významem pojmu priorace, která se dříve spíše používala v oblasti tvorby čísel jednacích (tzv. tvorba spisu spojováním). Použití textace zákona tak vyžaduje, aby alespoň jeden ze spisů byl uzavřený.

Konstrukce pevných křížových odkazů byla původně zamýšlena především pro dosti častou, typickou a tradiční situaci, kdy je potřeba dosáhnout spojení s dříve uzavřeným spisem, jehož věc tak bezprostředně souvisí s věcí vyřizovaného spisu a informace z něj byly bezprostředně využity při tvorbě vyřizovaného spisu, že je vhodné či dokonce nutné je spojit tak, aby byly fyzicky u sebe analogové části těchto spisů a v evidenční pomůcce byla taková vazba lehce dostupná i u digitální a metadatové části spisu. Při vytvoření pevného křížového odkazu se předpokládá, že zpracovatel potřebuje naznačit velmi úzkou souvislost mezi dokumenty těchto spisů, typicky přešel spis využil při tvorbě vyřizovaného nebo na něj navazuje, a připojuje tak spis (či řadu dříve propojených spisů) ke svému nyní vyřizovanému spisu.

Pevný křížový odkaz se spíše podobá spojení spisů („vlození spisu do spisu“) a má zajistit, že se s nimi bude zacházet jako s celkem v oblasti uložení, využívání a vyřazení, nese znaky jasné nutnosti, toho, že pokud by je nedělila časová propast, či snad jiný závažný důvod, dokumenty by byly součástí jednoho spisu, než sloužit k propojování informací o věcné, agendové či jiné blízkosti obsahu spisů, k čemuž slouží věcné skupiny nebo součásti typového spisu či volné křížové odkazy.

K přetřídění podle požadavku 4.1.4 je třeba přistoupit současně pro oba spojené spisy. Z logiky věci, že spisy jsou pevně spojovány za účelem jejich pevné vazby pro jejich správu v době uložení, je nutné, aby uživatel měl tuto možnost provést například proto, že je držitel daných spisů, či může dosáhnout změny práv, bude čekat na případné analogové části spisu, aby je fyzicky umístil v bezprostřední blízkosti nebo vyjádřil jejich pevnou vazbu i vhodnou adjustací atd.

Po důkladné diskusi je nyní textace požadavků 4.1.2: *ESSL umožňuje uživatelské roli vytvořit pevný křížový odkaz v případě připojení spisu k jinému spisu, přičemž nezáleží, zda je některý ze spisů uzavřený nebo otevřený. Nejvýše jeden ze spisů propojených pevným křížovým odkazem může být otevřený. Uzavřený spis může být propojen pevným křížovým odkazem pouze v případě, že má vyřešené případné konflikty skartačních režimů podle požadavku 6.1.8 písm. a).* a 4.1.4: *ESSL nejpozději při uzavření spisu obsahujícího pevný křížový odkaz, nebo v okamžiku propojení dvou uzavřených spisů pevným křížovým odkazem, přetřídí podle konfigurace eSSL (požadavek 4.1.5) jeden ze spisů do věcné skupiny ke druhému spisu. Zároveň eSSL provede kontrolu konfliktu skartačních režimů propojených spisů podle požadavku 6.1.8. Výsledný skartační režim stanovený podle požadavku 6.1.8 odst. 1) eSSL přiřadí všem spisům, které jsou propojeny pevným křížovým odkazem. Jestliže je alespoň jeden ze spisů propojených pevným křížovým odkazem vkládán do dílu typového spisu,*

eSSL všechny propojené spisy přetřídí do dílu typového spisu a automaticky odstraní pevné křížové odkazy.

Účelem je zjednodušení nakládání s propojenými spisy pevným křížovým odkazem. Především nové podmínky v požadavku 4.1.4 omezují možnost propojit pomocí pevného křížového odkazu uzavřený spis, u kterého by ještě nenastala externí spouštěcí událost, tzn. případný konflikt skartačního režimu spisu se skartačním režimem v něm obsaženého dokumentu, který jej má odlišný vzhledem k aplikaci druhu dokumentu, by nemohl být v okamžiku propojení ještě vyřešen. Tak by nebylo možné ve chvíli přetřídění propojených spisů vyřešit konflikt skartačních režimů a stanovit spisový znak a rok vyřazení pro propojené spisy a nutné odkládání takové činnosti při současné možnosti připojovat další a další spisy pomocí pevného křížového odkazu by mohlo vést ve spisové službě k velmi nepřehledné a složité situaci. Zároveň stanovuje, že bez ohledu na to, kolik spisů bude postupně v čase propojeno pomocí pevného křížového odkazu, právě jeden z nich může být otevřený. Díky tomu lze vždy při naplňování požadavků spojených s aplikací pevného křížového odkazu vyřešit konflikt skartačních režimů a výsledný znak a rok vyřazení aplikovat na všechny propojené spisy bez ohledu na to, kolik spisů je postupně propojeno. Nejpozději v okamžiku uzavření otevřeného spisu, na který je formou pevného křížového odkazu postupně propojen jeden či více uzavřených spisů, popřípadě právě v okamžiku propojení dvou uzavřených spisů pomocí pevného křížového odkazu, může eSSL efektivně vyřešit konflikty skartačních režimů a zajistit společné uložení dotčených spisů v jedné věcné skupině se shodným skartačním režimem, a to pomocí automatického řešení skartačních konfliktů (podle požadavku 6.1.8).

34. Skartační režimy a vazby na entity

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Může existovat více identických (stejný skartační znak, skartační lhůta, spouštěcí událost) skartačních režimů, které budou připojeny k různým entitám, nebo musí existovat jen jeden a ten bude navázaný na konkrétní entity, nebo jsou možné obě varianty?

Metodický výklad:

Jsou možné všechny tři varianty, protože národní standard toto nijak neupravuje. Je tedy možné, aby v eSSL byl právě jeden skartační režim, který je jedinečnou kombinací skartačního znaku, skartační lhůty a spouštěcí události (např. A-5 po uzavření spisu), který bude opakovaně připojován k různým věcným skupinám. Nebo aby by v ní takový skartační režim existoval vícekrát, např. podle počtu věcných skupin, které mají tento skartační režim přidělen. A konečně, aby některý ze skartačních režimů byl jedinečný podle věty druhé, a jiný se vyskytoval opakovaně podle věty třetí.

35. Zastavení kyberneticky nebezpečného podání na perimetru původce, tedy mimo dosah eSSL

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Podání, která nevyhovují nastavené kybernetické bezpečnosti původce, se přesto mají registrovat a evidovat? Je nebo není tento postup zásadně chybný? Pokud doručený dokument (podání) nevyhovuje nastavené kybernetické bezpečnosti původce, není možné, aby byl vpuštěn do eSSL do procesu příjmu. Původce má legitimní právo učinit všechna potřebná opatření na svém vnějším perimetru (tedy zcela mimo dosah a působnost eSSL), která jej budou chránit před potenciálními kybernetickými hrozbami. Je tudíž bezpředmětné řešit, jak takovéto podání dále zpracovávat. A je také nerelevantní, v jaké části podání či obsaženého kontejneru je bezpečnostní riziko umístěno.

Pro likvidaci doručených dokumentů představující kybernetickou hrozbu existuje opora jak legislativní (např. vyhláška č. 82/2018 Sb.), tak i judikurní (např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2022, č. j. 3 As 106/2020 - 32). V podobném duchu hovoří i příslušná legislativa, kde je řešení nebezpečného kódu předmětem kybernetické bezpečnosti, nikoliv vedení spisové služby.

Metodický výklad:

Pokud odesílatel zašle původci dokument negarantovaným doručovacím kanálem (typicky e-mail), a neobdrží potvrzení o doručení, nelze dokument považovat za doručený, přičemž nástroj pro garantované doručování (ISDS) má každý k dispozici.

Původce může problematiku vadných nebo kyberneticky nebezpečných dokumentů řešit tak, že v souladu s § 4 vyhlášky zveřejní na své úřední desce nebo svých internetových stránkách informace o provozu podatelny a o podmínkách přijímání dokumentů, spolu s informacemi, jak se bude chovat k dokumentům narušující jeho kybernetickou bezpečnost, tedy že je bez náhrady a evidence smaže.

Dále je potřeba upozornit, že v dotazu uvedený rozsudek NSS č. j. 3 As 106/2020-32 není k dané otázce relevantní, neboť řeší blokování IP adresy (odst. 11), tedy situaci, kdy k žádnému doručení dokumentu vůbec nedojde. V případě doručeného dokumentu je třeba vycházet především z rozsudku NSS ze dne 15. 12. 2015, č. j. 9 As 223/2015-35 (týká se spamu) a především z ust. § 4 vyhlášky, která jasně stanovuje povinnosti původce. Samozřejmě je otázkou, nakolik má původci v nakládání s těmito dokumenty pomáhat eSSL. Je však nepochybné, že je-li původce schopen určit odesílatele dokumentu a jeho kontaktní údaje, pak i vadný dokument musí být evidován, aniž by byl vložen do eSSL; podobně jako analogový dokument, který se do eSSL také nevkládá, ale eviduje se.

36. Znovuotevření spisu uloženého ve spisovně

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Požadavek 3.2.12 standardu říká, jestliže je znovuotevíraný spis v uzavřené věcné skupině, eSSL vyzve uživatelskou roli, aby spis přetřídila do otevřené věcné skupiny. Je tedy povinnost podle tohoto požadavku znovuotevírat již uložený spis ve spisovně a umožnit vkládání dalších entit?

Metodický výklad:

Důvody znovuotevření spisu nesouvisí s výkonem spisové služby, je to věc příslušného řízení a nelze to tedy chápat jako „povinnost“. Znovuotevření spisu je možné učinit kdykoliv do uplynutí skartační lhůty, tedy i během uložení spisu ve spisovně, kterou je v digitální podobě eSSL. Právě proto, že do uzavřeného spisu není možné nic vkládat (požadavek 3.4.6), byla do NSESSS doplněna možnost znovuotevření spisu, jelikož po znovuotevření spisu je už vkládání dalších entit možné. Znovuotevřený spis ovšem nemůže být zatříděn v uzavřené věcné skupině nebo uzavřeném dílu typového spisu, proto je nutné jeho přetřídění podle požadavku 3.2.13, resp. 3.3.15.

37. Vyjmutí odeslaného dokumentu ze spisu**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

Musí eSSL umožnit vyjímání odeslaných vlastních dokumentů ze spisu? Ve standardu je metodou rozhraní umožněno dokumenty ze spisu vyjímát (požadavek 8.1.10, písm. i), nehledě na stav, zda jsou odeslané či nikoliv. Přesto v námi používaném eSSL není možné vyjmout ze spisu vlastní dokument, pokud je ve stavu „odesláno“.

Metodický výklad:

Přestože NSESSS tuto problematiku v textové části výslovně neupravuje, vyjímání odeslaných dokumentů ze spisu nedává moc smysl. Vytvoření stejnopisu nebo přetřídění celého spisu vyřeší všechny případné potřeby i bez vyjímání. V textaci standardu však taková podmínka není, vyjmutí je zcela zakázáno pouze po uzavření dané entity, tedy spisu.

38. Automaticky generovaný Spisový a skartační plán**Popis nejasnosti nebo text dotazu:**

S ohledem na skutečnost, že Spisový a skartační plán (byť se stále trochu rozporuplně považuje za entitu) je definován jako dynamický pohled na souhrn aktuálně platných věcných skupin, postrádá smyslu (resp. je nerealizovatelná) administrace nebo uživatelská tvorba jeho metadatových položek, definovaných ve standardu a příloze 8.

S každou změnou platnosti jakékoliv věcné skupiny musí automaticky dojít k ukončení platnosti dosavadního Plánu (Platnost do), automatickému vygenerování nového Plánu (Platnost od a nového ID). Současně na všech aktuálně otevřených věcných skupinách také musí dojít automaticky a hromadně ke změně vazby na nový takto vygenerovaný Plán (což se může dít prakticky velmi často, s každou změnou jakékoliv věcné skupiny).

Otázkou zůstává, jak spravovat (resp. jak automaticky generovat) položky Název a Popis, které pravděpodobně přežily z minulého pojetí Plánu jako statické entity?

Metodický výklad:

Změna spisového a skartačního plánu v eSSL je podmíněna úřední změnou u původce; jde o administrativní úkon spojený s vydáním spisového řádu. Metadatové položky proto slouží

k zaznamenání vazby na daný administrativní dokument například č. j. spisového plánu nebo jeho změny, informace o účinnosti spisového plánu - obě položky slouží k vyhledávání a k orientaci mezi spisovými (a skartačními) plány, z tohoto pohledu mají stále svůj smysl. Uvedená metadata jsou vazbou mezi projednáním spisového a skartačního plánu (administrativou) a její následnou realizací v eSSL.

Spisový a skartační plán je v pojetí standardu časový řez aktuálně platných věcných skupin. To znamená, že s každou změnou věcných skupin dojde k automatické tvorbě nového plánu a jeho položky Název a Popis je tedy třeba vygenerovat nějakým automatickým textem. V praxi je nezbytné, aby původci ke změnám věcných skupin přistupovali maximálně zodpovědně, tedy změny v eSSL zadávali pouze na základě administrativní změny spisového a skartačního plánu.

39. Vyhledávání v obsahu komponent

Popis nejasnosti nebo text dotazu:

Navazují na sebe nebo souvisejí spolu požadavky 5.1.4 a 5.1.5? Má eSSL povinnost vyhledávat v obsahu komponent v kombinaci s ostatními podmínkami? Tedy má mít uživatel možnost zadat např. následující požadavek na vyhledávání? Zároveň v požadavku 5.1.5 není nikde upřesněn formát souborů, ve kterých má vyhledávání probíhat. Jedná se pouze o statické textové formáty, nebo má eSSL fulltextově vyhledávat v komponentách všech formátů – tedy např. implementovat i nějakou speech-to-text funkci pro zvukové a dynamické obrazové formáty?

Metodický výklad:

Oba požadavky spolu nesouvisí, jelikož požadavek 5.1.4 a použití logických operátorů se týká pouze metadat. V případě požadavku 5.1.5 je nutné prohledávané datové formáty omezit především na ty, které mají textovou vrstvu (tvorba textové vrstvy pomocí OCR a umělé inteligence je zcela zjevně nad základní požadavky na eSSL). Protože do výstupního datového formátu se doručené dokumenty převádějí hned na začátku a vyhledávání v rozpracovaných dokumentech (dřívější terminologií konceptech) je sporné, lze implementovat pouze vyhledávání pro datový formát PDF/A (PDF). Také je potřeba výslovně zmínit, že se v rámci požadavku 5.1.5 nejedná o fulltextové vyhledávání s mluvnickými (lemmatizace apod.) a pravděpodobnostními pravidly, ale jen o prosté řetězcové vyhledávání.